

Міністерство освіти і науки України
Луцький національний технічний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Факультет бізнесу та права

(повне найменування факультету)

Кафедра обліку і аудиту

(повне найменування кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ЗА СТУПЕНЕМ ВИЩОЇ ОСВІТИ «МАГІСТР»
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ НА
ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

спеціальність 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма «Облік і оподаткування»

(назва освітньої програми)

Виконав: здобувач вищої освіти
групи ОПМ-21
Борійчук Світлана Сергіївна

(підпис)

Керівник:
к.е.н., доцент
Сидоренко Роман Вікторович

(підпис)

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту
«__» _____ 2024 р.
к.е.н., доцент
Гарант освітньої програми:
Жураковська Ірина Володимирівна

(підпис)

Луцьк – 2024 року

ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет бізнесу та права

Кафедра обліку і аудиту

Ступінь вищої освіти: магістр

Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування

Освітня програма: ОП «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ к.е.н., доцент Оксана НУЖНА

« ___ » _____ 2024 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ БОРІЙЧУК Світлані Сергіївні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Організація обліку і оподаткування ПДВ на деревообробних підприємствах
Керівник роботи: Сидоренко Роман Вікторович, к.е.н., доцент,
затверджені наказом закладу вищої освіти від «30» грудня 2023 року № 470/01-02
2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи 06 грудня 2024 року
3. Вихідні дані до роботи. Нормативно-правові акти з регулювання питань обліку, оподаткування та контролю за темою дослідження, наукова література, посібники, статистичні довідники, первинні і зведені бухгалтерські документи, фінансова і статистична звітність за 2021-2023 роки.
4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОДАТНУ ВАРТІСТЬ

1.1. Економічна сутність та класифікація податків

1.2. Нормативне забезпечення організації обліку та оподаткування податком на додану вартість

1.3. Особливості діяльності підприємств деревообробної галузі та їх вплив на побудову облікового процесу

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ У ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Тенденції діяльності деревообробних підприємств в сучасних умовах господарювання

2.2. Організація обліку податку на додану вартість в деревообробних підприємствах

2.3. Організація оподаткування податком на додану вартість на ТОВ «ВЕРБА-ВВ»

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ ПО ПДВ В ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

ВИСНОВКИ

5. Перелік графічного матеріалу:

1. Мета та завдання кваліфікаційної роботи магістра
2. Наукова новизна одержаних результатів кваліфікаційної роботи магістра
3. Особливості організації облікового процесу у деревообробних підприємствах
4. Кількість суб'єктів господарювання за КВЕД 16.10 в Україні в 2014-2023 роках
5. Кількість працівників зайнятих в деревообробці в 2014-2023 роках
6. Обсяги виробництва продукції деревообробними підприємствами в 2014-2023 роках
7. Обсяги експорту продукції деревопереробки та його частка в загальнонаціональному експорті в 2014-2023 роках
8. Структура бухгалтерії та обов'язки працівників ТОВ «ВЕРБА-ВВ»
9. Відомість контролю за заблокованими податковими накладними по придбанню
10. Відомість контролю за заблокованими податковими накладними по продажам

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Сидоренко Р.В., доцент		
Розділ 2	Сидоренко Р.В., доцент		
Розділ 3	Сидоренко Р.В., доцент		
Нормоконтроль	Писаренко Т.М., доцент		
Консультант з ЕОМ	Талах Т.А., доцент		

7. Дата видачі завдання 19 вересня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Обґрунтування теми	до 19.09.2023 р.	
2	Огляд літератури із досліджуваної проблеми	до 21.12.2023 р.	
3	Розділ 1	до 05.03.2024 р.	
4	Розділ 2	до 27.06.2024 р.	
5	Розділ 3	до 01.11.2024 р.	
6	Висновки	до 12.11.2024 р.	
7	Формування переліку джерел посилання	до 15.11.2024 р.	
8	Формування додатків	до 19.11.2024 р.	
9	Оформлення ілюстративного матеріалу	до 22.11.2024 р.	
10	Нормоконтроль	до 26.11.2024 р.	
12	Інструментальна перевірка на академічний плагіат	до 04.12.2024 р.	
13	Представлення кваліфікаційної роботи до захисту	до 06.12.2024 р.	

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

(Борійчук С.С.)

(прізвище, ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(підпис)

(Сидоренко Р.В.)

(прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Борійчук С.С. Організація обліку і оподаткування ПДВ на деревообробних підприємствах. Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра ОП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 Облік і оподаткування. Луцький національний технічний університет. Луцьк, 2024. 83 с.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку джерел посилання, додатків.

У першому розділі розглянуто економічну сутність поняття податку на додану вартість, досліджено нормативно-правове забезпечення обліку і оподаткування операцій з ПДВ, проаналізовано особливості діяльності підприємств деревообробної галузі та їх вплив на організацію облікового процесу таких підприємств.

У другому розділі оцінено основні тенденції діяльності деревообробної галузі України, розглянуто порядок організації обліку ПДВ у підприємствах даного сектору, висвітлено особливості оподаткування ПДВ деревообробних підприємств.

У третьому розділі наведено шляхи вдосконалення організації облікового процесу ПДВ та оптимізації оподаткування в підприємствах деревообробної галузі України.

Основний зміст роботи викладено на 59 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 1 рисунок, перелік джерел посилання із 40 найменувань та 5 додатків.

Результати розробок можуть бути застосовані в практичній діяльності деревообробних підприємств.

Ключові слова: непрямі податки, податок на додану вартість, деревообробні підприємства, податкова накладна, відшкодування ПДВ.

ANNOTATION

Boriytchuk S.S. Organization of VAT accounting and taxation at woodworking enterprises. Manuscript.

Master's qualification work of EP «Accounting and Taxation» specialty 071 Accounting and Taxation. Lutsk National Technical University. Lutsk, 2024. 83 p.

The qualification work consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices.

The first section examines the economic essence of the concept of value added tax, examines the regulatory and legal support for accounting and taxation of VAT transactions, analyzes the peculiarities of the activities of enterprises in the woodworking industry and their impact on the organization of the accounting process of such enterprises.

The second section assesses the main trends in the woodworking industry of Ukraine, considers the procedure for organizing VAT accounting in enterprises of this sector, and highlights the features of VAT taxation of woodworking enterprises.

The third section presents ways to improve the organization of the VAT accounting process and optimize taxation in woodworking enterprises in Ukraine.

The main content of the paper is set out on page 59. The paper contains 8 tables, 1 figures, a list of references of 40 items and 5 appendices.

The results of the developments can be applied in the practical activities of woodworking enterprises.

Keywords: indirect taxes, value added tax, woodworking enterprises, tax invoice, VAT refund.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

FSC	– Forest stewardship council
MDF	– Medium-density fibreboard
VAT	– Value added tax
ВВП	– Валовий внутрішній продукт
ДСП	– Девеостружкова плита
ЄРПН	– Єдиний реєстр податкових накладних
ЄС	– Європейський Союз
ЗЕД	– Зовнішньоекономічна діяльність
СОТ	– Світова організація торгівлі
ПДВ	– Податок на додану вартість
ПДФО	– Податок на доходи фізичних осіб
ПКУ	– Податковий кодекс України
УКТ ЗЕД	– Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОДАТНУ ВАРТІСТЬ	13
1.1. Економічна сутність та класифікація податків	13
1.2. Нормативне забезпечення організації обліку та оподаткування податком на додану вартість	20
1.3. Особливості діяльності підприємств деревообробної галузі та їх вплив на побудову облікового процесу	29
Висновки до розділу 1	37
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ У ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	39
2.1. Тенденції діяльності деревообробних підприємств в сучасних умовах господарювання	39
2.2. Організація обліку податку на додану вартість в деревообробних підприємствах	46
2.3. Організація оподаткування податком на додану вартість на ТОВ «ВЕРБА-ВВ»	54
Висновки до розділу 2	59
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ ПО ПДВ В ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	61
Висновки до розділу 3	67
ВИСНОВКИ	68
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ	70
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми. ПДВ є одним із найважливіших джерел наповнення державного бюджету багатьох країн, зокрема України. Його ефективне адміністрування має прямий вплив на фінансову стабільність держави. Дослідження шляхів підвищення ефективності збору цього податку є критично важливим для забезпечення сталого фінансування державних потреб.

Завдяки своїй універсальності, ПДВ мінімізує спотворення в економіці, оскільки оподатковує споживання, а не виробництво. Однак складнощі в адмініструванні можуть призводити до ухилення від сплати податку, що потребує детального аналізу й удосконалення механізмів контролю. У контексті інтеграції до європейського економічного простору важливо враховувати досвід ЄС у застосуванні ПДВ, зокрема принципи гармонізації податкової політики. Вивчення та адаптація європейських підходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки.

Дослідження економічного змісту податку на додану вартість здійснювали Н.І. Атаманчук, А.В. Валігура, М.В. Лесько, О.І. Оксенюк, Л.М. Очеретько, О.В. Радова, Р.В. Сидоренка, В.О. Сітало, І.М. Таранов, Т.Л. Томнюк та ін. Окремі аспекти особливостей організації обліку та оподаткування податку на додану вартість в деревообробних підприємствах розкрито в дослідженнях А.М. Вишневська, Я.І. Глущенко, Є.В. Дергачов, Н.С. Дружинської, Р.А. Кочут, О.В. Мартиненко, О.В. Невар, Л.І. Сахарнацька, Н.Є. Стецюк та ін. Проте можна чітко стверджувати, що організацію обліку та оподаткування фінансових результатів в сільськогосподарських підприємствах розкрито недостатньо.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота магістра виконана відповідно до тематики науково-дослідної роботи Луцького національного технічного університету за темою «Розвиток обліково-аналітичного забезпечення формування та контролю

звітних показників суб'єктів господарювання» (№ д/р: 0123U100955) на 2023-2025 роки.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є вивчення операцій з податком на додану вартість деревообробних підприємств та їх вплив на організацію облікового процесу.

Для досягнення поставленої мети було вирішено наступні завдання:

- дослідити сутність податку на додану вартість;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення операцій з обліку та оподаткування податку на додану вартість у деревообробних підприємствах;
- виявити особливості діяльності деревообробних підприємств та їх вплив на особливості організації облікового процесу;
- проаналізувати основні тенденції у вітчизняній деревообробній галузі;
- дослідити порядок організації обліку податку на додану вартість в даній галузі;
- розглянути порядок оподаткування податку на додану вартість в деревообробних підприємствах;
- запропонувати шляхи покращення облікового процесу податку на додану вартість в деревообробних підприємствах та оптимізації його оподаткування.

Об'єктом дослідження є організація облікового процесу податку на додану вартість та оподаткування ним діяльності у деревообробній галузі.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку і оподаткування податком на додану вартість в деревообробних підприємствах.

Методи дослідження. В процесі дослідження використано загальнонаукові та специфічні методи. Зокрема для дослідження сутності податку на додану вартість – аналіз та синтез, в процесі вивчення нормативно-правового забезпечення застосовано індукцію та дедукцію. При вивченні організації облікового процесу та механізмів оподаткування, розробки пропозицій – метод аналогії. Методи аналізу, використано для виявлення динаміки показників діяльності підприємств деревообробної галузі.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти, матеріали Державного комітету статистики, науково-практичних конференцій, праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань організації обліку і оподаткування податком на додану вартість та особливостей діяльності підприємств деревообробної галузі.

Новизна одержаних результатів полягає у розробці організаційних регламентів обліку і оподаткування податком на додану вартість на підприємствах деревообробного сектору економіки. Найсуттєвішими теоретичними та практичними результатами, що характеризують новизну дослідження й особистий внесок автора є:

Набули подальшого розвитку:

- уточнення визначення поняття «податок» шляхом акцентування його основного завдання на фінансуванні суспільних потреб населення – «встановлений чинним законодавством обов’язковий платіж, що стягується з фізичних та юридичних осіб на користь державного або місцевих бюджетів, за рахунок якого відбувається фінансування суспільних потреб країни»;

- процес оптимізації організації оподаткування діяльності деревообробних підприємств шляхом впровадження в практичну діяльність таких суб’єктів господарювання відомостей контролю за заблокованими податковими накладними.

Практичне значення одержаних результатів. Представлені в роботі пропозиції та рекомендації направлені на вдосконалення організаційних аспектів обліку та оподаткування податку на додану вартість деревообробних підприємств.

Основні положення кваліфікаційної роботи магістра були використані у практичній діяльності ТОВ «ВЕРБА-ВВ», про що зазначено у рецензії з підприємства.

Особистий внесок. Кваліфікаційна робота магістра є самостійно виконаним науковим дослідженням. Всі основні розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження пройшли апробацію на: XVI Міжнародній науково-практичній конференції молодих учених та здобувачів освіти «Сучасні проблеми і перспективи розвитку, обліку, аналізу і контролю в умовах глобалізації економіки» (2 листопада 2024р).

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи магістра висвітлено в 1 опублікованій науковій праці.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, перелік джерел посилання, додатків. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки друкованого тексту, в тому числі 8 таблиць і 1 рисунок. Робота містить 5 додатків на 20 сторінках, перелік джерел посилань включає в себе 40 найменувань на 5 сторінках.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, сформульовано новизну та практичне значення дослідження, наведено відомості про впровадження результатів кваліфікаційної роботи магістра.

У першому розділі «Теоретичні основи організації обліку та оподаткування податком на додатну вартість», досліджено нормативно-правове забезпечення обліку і оподаткування операцій з податку на додану вартість, проаналізовано особливості діяльності деревообробних підприємств та їх вплив на організацію облікового процесу таких підприємств.

У другому розділі «Організація обліку та оподаткування пдв у деревообробних підприємствах» оцінено основні тенденції діяльності деревообробної галузі України, розглянуто порядок первинного та синтетичного обліку податку на додану вартість у підприємствах даного сектору, висвітлено особливості оподаткування податком на додану вартість процесу діяльності деревообробних підприємств.

У третьому розділі «Удосконалення організації обліку і оподаткування розрахунків по ПДВ в деревообробних підприємствах» наведено шляхи вдосконалення організації облікового процесу та оптимізації оподаткування

податком на додану вартість діяльності підприємств деревообробної галузі України.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ПОДАТКОМ НА ДОДАТНУ ВАРТІСТЬ

1.1. Економічна сутність та класифікація податків

Податки є одним із основних інструментів економічної політики держави, які забезпечують надходження коштів до державного бюджету та сприяють економічному розвитку. Економічна сутність податків полягає в тому, що вони є обов'язковими платежами, які стягуються з громадян і підприємств для фінансування державних витрат. Ці витрати, у свою чергу, спрямовуються на задоволення суспільних потреб, таких як охорона здоров'я, освіта, оборона, інфраструктура та соціальний захист.

Податки мають двосторонній вплив на економіку. З одного боку, вони зменшують дохід платників податків, з іншого – дозволяють державі забезпечувати суспільні потреби. Ефективна податкова політика допомагає стимулювати економічне зростання, забезпечувати соціальну стабільність і створювати сприятливі умови для інвестицій і підприємництва.

Згідно класичної концепції основні функції податків можна поділити на чотири категорії:

1) фіскальна функція – забезпечення фінансування державних потреб. Податки виступають головним джерелом доходів державного бюджету і дозволяють фінансувати діяльність державних установ, реалізацію соціальних програм, забезпечення оборони та правопорядку;

2) розподільча функція – сприяння перерозподілу доходів у суспільстві. Через податки держава може зменшувати соціальну нерівність, спрямовуючи кошти на допомогу малозабезпеченим, пенсійне забезпечення, програми соціальної підтримки тощо. Це сприяє вирівнюванню рівня життя в країні та покращенню соціальної стабільності;

3) регулююча функція – податки можуть впливати на економічну діяльність, стимулюючи або обмежуючи певні види діяльності. Наприклад, знижені ставки для малого бізнесу сприяють його розвитку, а підвищені ставки на шкідливі для навколишнього середовища види виробництва допомагають зменшити їх вплив на екологію;

4) стимулююча функція – сприяє розвитку інновацій та технологій, стимулює інвестиції у певні галузі. Держава може використовувати податкові пільги для підтримки пріоритетних галузей, таких як ІТ, зелена енергетика, освіта

Оподаткування має давню історію, що сягає корінням у глибоку старовину. Податки виникли з потреби підтримувати громадські та державні інституції, фінансувати армії, будувати інфраструктуру та надавати базові послуги населенню. Розвиток оподаткування відображає еволюцію суспільства і розвиток державних структур та економічних систем.

Найперші згадки про податки датуються 3000 р. до н.е. у давньому Шумері та Єгипті. Податки тоді стягувалися натурою: зерном, худобою, тканиною, оскільки гроші як універсальний еквівалент ще не були поширені. У Стародавньому Єгипті податки стягувалися з кожного урожаю, що дозволяло забезпечувати фараонів і жрецтво, а також фінансувати будівництво пірамід, каналів і храмів.

У Стародавньому Китаї система оподаткування розвивалася з метою підтримання централізованої влади. Ще у 600 р. до н.е. китайський імператор встановив податок на землю, який став основним джерелом доходу для держави. Подібно, у Стародавньому Римі податки мали форму подушного податку, податку на власність, податків на землю, а також військових зборів, які дозволяли утримувати армію та фінансувати інфраструктурні проекти.

У середньовічній Європі система оподаткування значно ускладнилася. Королі та правителі встановлювали численні податки для фінансування війн, будівництва фортець, утримання двору та надання певних соціальних послуг. В середньовічних містах поширеними були митні збори, акцизи на певні

товари (наприклад, сіль, алкоголь), а також податки на майно і земельні ділянки. Крім того, феодальні правителі збирали податки з селян за право обробляти землю та захист від зовнішніх загроз.

Історично важливою подією стала Велика хартія вольностей 1215 року в Англії, що обмежила владу короля щодо стягнення податків без згоди баронів. Це стало важливим етапом у розвитку принципу представницького оподаткування, що згодом стане основою податкових систем у багатьох країнах світу.

У XV-XVII століттях, з появою національних держав, оподаткування стало більш організованим. Європейські монархії, такі як Франція та Англія, розробляли системи державних податків, що дозволяло зменшити залежність від феодальних зборів і побудувати професійні армії, сильну бюрократію та централізовані інституції.

Зростання міжнародної торгівлі у цей період призвело до виникнення митних податків, які стали основним джерелом доходу для багатьох країн. Акцизи на предмети розкоші, тютюн, алкоголь також почали приносити суттєві доходи.

Індустріальна революція в XIX столітті значно змінила світову економіку, що вимагало перегляду податкових систем. Більшість країн поступово почала вводити прибуткові податки, які вперше запровадили в Англії в 1799 році для фінансування воєн проти Наполеона. Спочатку цей податок був тимчасовим, але його ефективність сприяла перетворенню прибуткового податку на постійний елемент податкової системи.

У XX столітті, після світових війн, багато держав перейшли на прогресивне оподаткування, де багатші громадяни платили вищі податки. Це дозволило вирівнювати доходи, фінансувати програми соціального захисту та побудувати системи охорони здоров'я, освіти та інфраструктури.

Сучасні системи оподаткування еволюціонували у відповідь на глобалізацію, розвиток цифрових технологій та зміни в міжнародній торгівлі. Наразі податкова політика багатьох держав орієнтована на пошук рівноваги

між забезпеченням державних потреб та створенням умов для економічного зростання. З'являються нові форми оподаткування, зокрема податки на цифрові послуги, вуглецеві податки, які відображають прагнення вирішити сучасні виклики, пов'язані з екологією та діджиталізацією.

Таким чином, історія оподаткування показує, як цей інструмент еволюціонував від простих зборів у натуральній формі до складних податкових систем, що враховують інтереси суспільства і економічної стабільності. З розвитком суспільства, оподаткування продовжує змінюватися, відповідаючи на нові виклики та запити сучасного світу.

На нашу думку, на сьогоднішній день, податок – це встановлений чинним законодавством обов'язковий платіж, що стягується з фізичних та юридичних осіб на користь державного або місцевих бюджетів, за рахунок якого відбувається фінансування суспільних потреб країни. Податки є важливою складовою забезпечення соціального розвитку населення країни і від того наскільки влада їх ефективно використовує залежить загальний розвиток держави та її економічні показники.

Залежно від способу стягнення податку та в залежності від об'єкта оподаткування податки поділяють на прямі та непрямі.

Прямі податки стягуються безпосередньо з доходу або майна платника податків. Їх платник сплачує прямо до бюджету, і вони залежать від рівня доходу або вартості майна. Основними прямими податками в Україні є податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), податок на прибуток підприємств, майнові податки (податок на нерухомість, податок на землю), військовий збір.

Непрямі податки включаються до вартості товарів і послуг. Їх сплачує кінцевий споживач, хоча формально перераховує до бюджету продавець або виробник. Непрямі податки не залежать від доходу платника, а залежать від його споживання. Їх розмір закладений у ціну товару або послуги, тому кінцевий споживач сплачує їх "непрямо". Основними непрямими податками в Україні є ПДВ, акцизи і мито.

Т. Л. Томнюк зазначає, що «прямі податки об'єктивно більшою мірою володіють інструментарієм регулюючого впливу на соціально-економічні процеси в державі, ніж непрямі. Водночас непряме оподаткування має домінуючі переваги порівняно з прямим у стабільності надходжень до бюджету та прозоріших механізмах їх адміністрування» [1].

Податок на додану вартість (ПДВ) має порівняно коротку, але дуже важливу історію. Він виник у середині ХХ століття як інноваційний підхід до оподаткування, що дозволив більш ефективно збирати кошти до державного бюджету та забезпечувати прозорість і зручність оподаткування для учасників економічних процесів.

Ідея оподаткування доданої вартості виникла з потреби створити податкову систему, яка б дозволила уникнути "ефекту піраміди" або подвійного оподаткування. Традиційні податки з обороту (зокрема, в Європі) накладалися на кожен етап виробництва і продажу товарів, що призводило до того, що кінцева ціна товару суттєво збільшувалася. Це стимулювало шукати новий підхід, який би розв'язав проблему багаторазового оподаткування.

Перші концепції ПДВ почали розроблятися у Франції в 1920-х роках, але формально він був запропонований французьким економістом Морісом Лоре в 1954 році. Лоре розробив модель оподаткування, яка дозволяла стягувати податок лише на додану вартість товару або послуги на кожному етапі виробничо-розподільчого циклу. Франція першою впровадила ПДВ у 1954 році, що стало важливим економічним нововведенням.

Ефективність ПДВ швидко привернула увагу інших країн, особливо в Європі. У 1967 році Європейське економічне співтовариство (тепер Європейський Союз) прийняло рішення рекомендувати ПДВ як основну форму непрямого оподаткування для своїх країн-членів. З 1970-х років більшість європейських країн впровадили ПДВ у своїх податкових системах, що сприяло гармонізації економічної та податкової політики на континенті.

З часом ПДВ став поширеним податком у більш ніж 160 країнах світу. Особливістю ПДВ є його прозорість і можливість зменшити ухиляння від

податків через документування всіх етапів виробництва та продажу товарів. Україна ввела цей податок у 1992 році, адаптуючи систему оподаткування до міжнародних стандартів і намагаючись інтегрувати свою економіку у світову систему.

Особливості організації обліку та оподаткування податком на додану вартість досліджувало багато науковців. Аналіз дисертаційних досліджень по даному напрямку подано в Додатку А [2-8].

ПДВ стимулює ефективне використання ресурсів та підвищення продуктивності. Оскільки податок сплачується лише на додану вартість, бізнеси мають можливість відшкодувати сплачений податок за придбані товари та послуги, що заохочує інвестувати в нове обладнання та інноваційні технології. На відміну від податків на доходи, ПДВ стягується на рівних умовах з усіх споживачів незалежно від їх доходу, хоча за високих ставок це може мати регресивний ефект. ПДВ зберігає нейтральність щодо вибору товарів і послуг, оскільки розмір податку залежить від вартості товару, а не від виду продукції чи місця її виробництва.

Даному податку притаманна і соціальна функція – уряди можуть регулювати ставки ПДВ для певних товарів і послуг, таких як харчові продукти, медичні препарати та послуги охорони здоров'я, знижуючи ставки або звільняючи їх від оподаткування для полегшення податкового тиску на малозабезпечених громадян.

На сьогодні ПДВ є ключовим джерелом доходів для багатьох держав, оскільки забезпечує стабільні надходження до бюджету та дає можливість гнучко регулювати економічні процеси. Його популярність пояснюється універсальністю, прозорістю та здатністю забезпечувати достатні ресурси для фінансування соціальних, інфраструктурних і державних потреб.

На думку І.М. Таранова та В.А. Валігури в Україні низька фіскальна ефективність ПДВ. Основними факторами впливу на обсяги надходження даного податку називаються «ВВП, обсяг експорту, обсяг імпорту, пільги по ПДВ, ставку податку та інші макроекономічні чинники, недоліки

адміністрування ПДВ, а також застосування платниками засобів зниження податкових зобов'язань з ПДВ та отримання незаконного права на його відшкодування» [9].

О.В. Радова, оцінюючи в загальному чинну податкову систему в країні, зазначає, що «для розвитку податкової системи доцільно ставити головні цілі: послабити податкове навантаження на платників податків за рахунок зниження ставок окремих податків; здійснити податки нейтральними щодо всіх категорій платників податків шляхом скасування цілої низки пільг та винятків в оподаткуванні, а також спростити адміністрування всіх податків» [10]. Однією з пропозицій, щодо реалізації вищезазначених ідей, є сформувати таку систему оподаткування в якій би переважали прямі податки. Це б дозволило як підвищити доходи вітчизняного населення, так і за рахунок зменшення сум податків, що доводиться сплачувати, підвищити конкурентоспроможність продукції українських суб'єктів господарювання на міжнародних ринках.

У Додатку Б подано огляд праць науковців, що досліджували питання вдосконалення системи адміністрування ПДВ в Україні та пошуку шляхів зближення з законодавством Європейського Союзу [11-28].

Податкова система країни є одним із головних факторів її ефективного розвитку. Податок на додану вартість є головним складовим дохідної частини національного бюджету і саме від якості організації його адміністрування залежать можливості держави щодо виконання своїх обов'язків.

1.2. Нормативне забезпечення організації обліку та оподаткування податком на додану вартість

Основним нормативним актом, що здійснює регулювання процесу адміністрування оподаткування податком на додану вартість, є Податковий кодекс України. Відповідно до даного нормативного акту платники ПДВ

поділяються на тих хто зобов'язаний зареєструватись платником даного податку, та тих, хто реєструється таким платником добровільно.

Обов'язковій реєстрації платником ПДВ підлягають суб'єкти господарювання у яких “загальна сума від здійснення операцій з постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню згідно з цим розділом, у тому числі операцій з постачання товарів/послуг з використанням локальної або глобальної комп'ютерної мережі (зокрема, але не виключно шляхом встановлення спеціального застосунку або додатку на смартфонах, планшетах чи інших цифрових пристроях), нарахована (сплачена) такій особі протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 1000000 гривень (без урахування податку на додану вартість)” [29]. При добровільній реєстрації платником реєстрація відбувається на основі поданої заяви.

Законодавство встановлює такі ставки ПДВ в Україні:

- 20 % - основна ставка ПДВ;
- 14 % - ставка застосовується на операції з продажу деяких одиниць сільськогосподарської продукції, а саме пшениця, ячмінь, кукурудза, соєві боби, ріпак та соняшник;
- 7 % - лікарські засоби та медичне обладнання, показ вистав і фільмів, готельні послуги;
- 0 % - експорт товарів, постачання товарів для заправки або забезпечення військового, морського чи повітряного транспорту, міжнародні перевезення пасажирів чи вантажів різними видами транспорту тощо.

Окремо слід виділити категорію операцій, що не є об'єктами оподаткування або які звільнені від оподаткування ПДВ. До цих операцій відносяться постачання продуктів дитячого харчування та товарів для немовлят, послуги із здобуття вищої, середньої, професійно-технічної та дошкільної освіти, послуги зі страхування, передача майна у лізинг (окрім фінансового лізингу), платні послуги зі дошкільної освіти, виплата заробітної плати або аналогічних доходів, ввезення посилок на території України сумою до 150 євро і т.д.

Розмір податку, що платник ПДВ має сплатити до бюджету, розраховується як різниця між податковим зобов'язанням платника податку та розміром його податкового кредиту. Для обліку податкового зобов'язання та податкового кредиту використовується спеціальний первинний документ - податкова накладна. Всі податкові накладні підлягають реєстрації в Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН). Право на податковий кредит у покупця виникає лише у тому випадку, якщо податкова накладна зареєстрована в ЄРПН. Форма податкової накладної затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 1307 від 31 грудня 2015 року [30].

Податкова накладна виписується датою події, яка відбувається першою:

- 1) дата надходження коштів від покупця на розрахунковий рахунок покупця;
- 2) дата виписання видаткової накладної чи акту наданих послуг або виконаних робіт покупцем.

Реєстрація податкової накладної повинна відбутись: якщо податкова накладна виписана з 1 по 15 число місяця - до 5 числа місяця наступного за місяцем в якому було складено податкову накладну; якщо податкова накладна виписана з 16 по останнє число місяця - до 18 числа місяця наступного за місяцем в якому було складено податкову накладну.

Якщо податкова накладна незареєстрована, то покупець не має права на податковий кредит по цій накладній, але податкові зобов'язання у продавця виникають.

За порушення термінів реєстрації податкової накладної на продавця накладаються штрафні санкції у наступних розмірах:

- від 1 до 15 календарних днів - 2 % від суми ПДВ зазначеної в податковій накладній;
- від 16 до 30 календарних днів - 5 % від суми ПДВ зазначеної в податковій накладній;
- від 31 до 60 календарних днів - 10 % від суми ПДВ зазначеної в податковій накладній;

- від 61 до 365 календарних днів – 15 % від суми ПДВ зазначеної в податковій накладній;

- понад 365 календарних днів – 5 % від суми ПДВ зазначеної в податковій накладній.

Суб'єкт господарювання має право зареєструвати податкову накладну лише якщо у нього достатній ліміт для реєстрації податкової накладної. Основними випадками зменшення ліміту є реєстрація платником податку податкової накладної (на суму ПДВ), збільшення ліміту – поповнення електронного рахунку з ПДВ або реєстрація податкової накладної на платника податку (на суму ПДВ).

Податкові накладні, що подаються на реєстрацію суб'єктами господарювання, підлягають обов'язковій перевірці системою електронного адміністрування ПДВ. Якщо податкова накладна не відповідає встановленим критеріям, то вона підлягає блокуванню. На думку Р.В. Сидоренка основними причинами блокування податкових накладних в сучасних умовах господарювання є:

- «відсутність придбання відповідної кількості товару по коду УКТ ЗЕД по якому він продається;

- продаж власної готової продукції код УКТ ЗЕД якої не співпадає з кодом сировини, що придбавається для її виготовлення;

- віднесення суб'єкта господарювання до категорії ризикових;

- невірне позначення одиниці виміру кількості товару, що продається.

Наприклад, якщо у податковій накладній на придбання одиниця товару буде «штука», а у податковій накладній на продаж – «кілограми», то податкова накладна на продаж буде заблокована» [31].

Ми вважаємо, що процеси відшкодування ПДВ та розблокування податкових накладних є занадто ускладнені та формалізовані, що викликає у суб'єктів господарювання сумніви щодо їх ефективності та чесності [32].

Звітною формою з податку на додану вартість є Податкова декларація з ПДВ, форма якої затверджена Наказом Міністерства фінансів України № 21 від 28.01.2016р [33].

Податкова декларація з ПДВ подається щомісяця протягом 20 календарних днів після завершення звітного місяця. Якщо граничний термін подання декларації припадає на вихідний чи святковий день, то він переноситься на наступний робочий після 20-го числа. Разом з декларацією можуть подаватись і додатки до неї, але обов'язковим є лише Додаток 1, в якому зазначаються суми ПДВ зазначені в податкових накладних, що не зареєстровані в ЄРПН, та суми податкового кредиту. Всі інші додатки подаються разом з декларацією лише у випадку виникнення ситуації для опису якої вони призначені.

Сплата ПДВ відбувається протягом 10 календарних днів від граничного терміну для подання податкової декларації з ПДВ.

ПДВ сплачується шляхом перерахунку коштів на спеціальний електронний рахунок. Суб'єкт господарювання має забезпечити наявність необхідної суми коштів для сплати податкового зобов'язання на останній день дозволений для перерахунку. Якщо на рахунку є достатньо коштів для сплати податкового зобов'язання з ПДВ то його можна не поповнювати.

Негативною стороною такої системи сплати ПДВ через електронний рахунок є законодавча заборона повертати назад перераховані на нього кошти або використати їх на щось інше окрім як сплати податкового зобов'язання з ПДВ. Таким чином, зарахувавши кошти на цей рахунок суб'єкт господарювання може його використати лише на сплату ПДВ.

Відповідно до Інструкції № 291 для обліку ПДВ використовується синтетичний рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами», а конкретно його субрахунок 641 «Розрахунки за податками». «На субрахунку 641 "Розрахунки за податками" ведеться облік податків, які нараховуються та сплачуються відповідно до чинного законодавства (податок на прибуток,

податок на додану вартість інші податки). Аналітичний облік розрахунків за податками й платежами ведеться за їх видами» [34].

Т.О. Меліхова та В.В. Штепа зазначають, що для ефективної роботи з ПДВ підприємства мають застосовувати податкове планування. Податкове планування ПДВ має включати в себе планування наступних елементів: податкового зобов'язання, податкового кредиту, розрахунків з ПДВ та обліку ПДВ [35].

Загалом система податкового адміністрування ПДВ в Україні є дуже громіздкою та потребує спрощення. Впровадження електронного адміністрування замість того щоб зменшити витрати часу суб'єктів господарювання на роботу з розрахунку сум податкового зобов'язання з ПДВ та формування і подання звітності лише збільшив їх з-за ускладненої роботи системи блокування податкових накладних та часто незрозумілих причин такого блокування.

1.3. Особливості діяльності підприємств деревообробної галузі та їх вплив на побудову облікового процесу

Деревообробна галузь має низку специфічних особливостей, які впливають на організацію діяльності підприємств у цій сфері. Вони пов'язані з природою сировини, технологічними процесами, екологічними вимогами та ринковими умовами.

Основними особливостями діяльності підприємств деревообробної галузі є:

1. Залежність від природної сировини

– Використання деревини: Основною сировиною є деревина, яка має природне походження та обмеженість запасів.

– Логістика сировини: Підприємства зазвичай розташовуються поблизу лісових ресурсів, щоб мінімізувати витрати на транспортування деревини.

- Якість деревини: Якість та вологість деревини значно впливають на кінцевий продукт.

2. Сезонність у заготівлі

- Заготівля деревини часто має сезонний характер через кліматичні умови (зимовий період сприяє транспортуванню по мерзлому ґрунту).

- Сезонність впливає на планування роботи підприємств та створення запасів сировини.

3. Технологічний процес

- Багатоступеневість обробки: Від первинної обробки (розпилювання) до складних технологій (виготовлення меблів, плит тощо).

- Залишкові матеріали: Утворення великої кількості залишків (тирса, тріски), які можуть використовуватися для виробництва побічних продуктів (наприклад, дерев'яних паливних гранул, ДСП, MDF).

- Спеціальне обладнання: Для роботи потрібне високоточне обладнання для обробки деревини.

4. Екологічні вимоги

- Необхідність дотримання екологічних стандартів та законодавства щодо лісокористування та утилізації відходів.

- Запровадження технологій для зменшення шкоди довкіллю (переробка відходів, замкнуті цикли виробництва).

5. Висока трудомісткість

- Деревообробка вимагає високої кваліфікації працівників, особливо для складних операцій, таких як різьблення чи складання меблів.

- Механізація процесів поступово зменшує залежність від ручної праці.

6. Залежність від ринкового попиту

- Високий попит на продукцію деревообробки (будівельні матеріали, меблі, папір) забезпечує стабільний ринок.

- Галузь чутлива до змін економічної ситуації, зокрема до спаду в будівельній галузі чи зниження споживчого попиту.

7. Конкуренція та стандарти якості

- Конкуренція змушує підприємства впроваджувати інноваційні технології, знижувати витрати та підвищувати якість продукції.

- Сертифікація продукції (наприклад, FSC – Лісова опікунська рада) є важливим фактором для виходу на міжнародні ринки.

8. Енергозалежність

- Виробничі процеси споживають значну кількість енергії, особливо під час сушіння деревини.

- Утилізація деревних залишків для виробництва енергії допомагає знижувати витрати.

9. Експортна орієнтація

- Деревообробна галузь в багатьох країнах має значну експортну складову.

- Підприємства часто орієнтуються на міжнародні ринки, де потрібні специфічні сертифікати та відповідність стандартам.

10. Інновації та автоматизація

- Впровадження сучасних технологій (лазерного різання, роботизації, 3D-друку) сприяє підвищенню ефективності виробництва.

- Використання програмного забезпечення для оптимізації витрат деревини та автоматизації процесів.

Якщо робити загальний висновок, то слід зазначити, що деревообробна галузь є капіталомісткою, технологічно складною та залежною від ресурсів. Її ефективність багато в чому залежить від доступу до сировини, технологічного обладнання, кваліфікації працівників та адаптації до ринкових і екологічних вимог.

Я.І. Глущенко та А.М. Вишнеvsька у своєму дослідженні акцентують увагу на значному експортному потенціалі деревообробної галузі. Вони відмічають, що «Україна втрачає значні обсяги коштів через недорозвинену лісогосподарську інфраструктуру та обмежену кількість лісопереробних підприємств. З часу запровадження мораторію їх кількість зросла, проте недостатньо. Одним із напрямів покращення ситуації у деревообробній галузі

Україні є створення і розвиток як приватних, так і державних підприємств переробки деревини та експорт готової продукції з високим рівнем доданої вартості. Це дозволить збільшити частку вітчизняних виробників меблів на внутрішньому ринку і обсяги надходжень до бюджету України» [36].

Для підвищення ефективності експортної діяльності деревообробних підприємств України Є.В. Дергачов та О.В. Мартиненко пропонують наступні заходи:

«1. Модифікація Української класифікації товарів ЗЕД з урахуванням міжнародних стандартів статистики лісового господарства, класифікацій та визначень лісової продукції Продовольчої та сільськогосподарської Організації Об'єднаних Націй (ФАО).

2. Розгляд та прийняття законопроекту щодо скасування ввізного мита та розстрочення сплати ПДВ на обладнання для глибокої переробки вітчизняної сировини, аналоги якого не виготовляються в Україні.

3. Експорт необробленої деревини за «залишковим» принципом (після забезпечення потреб вітчизняних виробників), за яким ефективно працюють інші країни ЄС.

4. Модернізація програм технічного регулювання електронного обліку деревини та позбавлення повторів у галузі державного моніторингу за відповідністю експортованого товару деревообробної промисловості через об'єднання систем електронного обліку деревини, підтримки управлінських рішень та інформаційної системи.

5. Забезпечення стабільних фіскальних умов, інвестиційних стимулів та підтримку вітчизняних деревообробних підприємств у пошуках нових ринків збуту та здійснення експортної діяльності. Посилення власних переговорних позиції у комунікації з ЄС та СОТ, розгорнувши масштабну інформаційну кампанію з питання мораторію» [37].

Значний вплив на механізм функціонування деревообробних підприємств вніс воєнний стан. Л.І. Сахарнацька та Р.А. Кочут виділили наступні аспекти, що мають вплив на дану галузь в сучасних умовах:

«1. Зменшення обсягів виробництва: воєнний стан може спричинити зменшення обсягів виробництва через обмеження доступу до сировини, обладнання та робочої сили. Це може бути наслідком перешкод у транспортуванні сировини, відводу робочих сил на військові потреби або зниження попиту на деревину у зв'язку з припиненням будівництва та інфраструктурних проєктів.

2. Залежність від імпорту: якщо країна, що перебуває в стані війни, є залежною від імпорту деревини або продуктів деревообробки, то вона може зазнати серйозних труднощів у забезпеченні необхідних ресурсів. Обмеження торговельних маршрутів, збільшення транспортних витрат та економічні санкції можуть призвести до збільшення вартості імпортованих матеріалів і зниження їх доступності.

3. Перенаправлення ресурсів: за умови воєнного стану можуть змусити країну перенаправити свої ресурси на потреби оборони та військового комплексу. Це може охоплювати відведення промислових потужностей, робочої сили та фінансових ресурсів на потреби військової галузі, що призводить до обмеження розвитку інших секторів, включаючи деревообробну промисловість.

4. Аспекти, пов'язані з руйнуванням: воєнні дії можуть спричинити значні руйнування інфраструктури, включаючи ліси, лісопромислові підприємства та обробні підприємства. Руйнування лісів та знищення дерев'яних резервів можуть призвести до зменшення доступної сировини для деревообробки, а також до втрати виробничих потужностей.

5. Рестрикції на експорт та торгівлю: країни, що перебувають у воєнному стані, можуть встановлювати рестрикції на експорт деревини та деревообробних виробів із метою забезпечення власних потреб і заборони постачання ворожим силам. Це може вплинути на міжнародну торгівлю товарами деревообробної промисловості та створити перешкоди для розвитку цієї галузі» [38].

Досліджуючи перспективи подальшого розвитку деревообробної галузі України, О.В. Невар акцентує увагу на концепції сталого розвитку цієї галузі промисловості і пропонує її здійснювати на основі семи гіпотез «що акцентують увагу на інтегрованому підході, соціальній відповідальності, відповідальному лісокористуванні, циркулярній та зеленій економіці для досягнення сталого розвитку деревообробної промисловості. Така концепція визначається як комплексна система орієнтирів, принципів та заходів, спрямованих на досягнення гармонійного розвитку галузі, впровадження принципів зеленої та циркулярної економіки, що передбачає застосування інтегрального підходу, який об'єднує шляхи досягнення цілей сталого розвитку через синергію між технологічними інноваціями, ефективним використанням ресурсів та залученням всіх зацікавлених сторін, забезпечуючи тим самим стійкість та прогрес деревообробної промисловості та досягнення економічно-, екологічно- та соціально- орієнтованих результатів від її розвитку» [39].

Організація облікового процесу в підприємствах деревообробної галузі повинна враховувати всі вище зазначені особливості діяльності суб'єктів господарювання цього сектору економіки. Чим більш якісно і повно вони будуть враховані – тим якісніше і точніше відбуватиметься облік господарської діяльності. Основні типові моменти, що мають бути обов'язково враховані при організації бухгалтерського обліку на таких підприємствах, подані в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1. – Особливості організації облікового процесу в деревообробних підприємствах

Ділянка облікового процесу	Особливості облікового процесу
1	2
Облік сировини	Сировина (колоди, пиломатеріали) обліковується за кількістю, обсягом (кубометри) та якісними характеристиками. Для обліку використовуються накладні, акти приймання та сертифікати якості. У процесі обробки утворюються залишки (тирса, тріски), які враховуються окремо для подальшого використання або продажу.

Продовження таблиці 1.1

1	2
Облік виробничих витрат	Основну частку витрат становить деревина, яку потрібно обліковувати залежно від етапу використання (розпилювання, сушка, обробка). Важливо враховувати витрати на сушку деревини та функціонування виробничого обладнання. Залишки, які можуть бути використані для побічної продукції (брикети, ДСП), обліковуються окремо.
Облік технологічних процесів	Технологічний процес деревообробки включає кілька етапів (розпилювання, шліфування, складання), що вимагає обліку витрат і продукції на кожному етапі. На кожному етапі враховується обсяг незавершеного виробництва, що є важливим для точного визначення собівартості.
Облік готової продукції	Готова продукція обліковується за видами (меблі, паркет, фанера тощо) та якістю. Важливо враховувати залишки продукції на складах, а також продукцію, призначену для експорту.
Облік відходів	Значна кількість відходів (тирса, тріски) може бути обліковувана як побічний продукт. Частина відходів може бути реалізована (наприклад, для виготовлення паливних гранул) або використана в енергетичних потребах підприємства.
Облік амортизації	Підприємства деревообробної галузі використовують дороге обладнання, тому амортизація основних засобів є важливим елементом витрат.
Екологічний облік	Ведеться облік витрат, пов'язаних із дотриманням екологічних стандартів, утилізацією відходів, та використанням екологічно чистих технологій.
Облік експорту	Значна частина продукції деревообробної галузі йде на експорт, тому потрібен облік валютних операцій, мита, акцизів та сертифікаційних витрат.
Автоматизація обліку	Для спрощення процесів обліку використовуються сучасні інформаційні системи (наприклад, ERP-системи), які інтегрують дані про запаси, виробництво, продажі та фінансові показники.

Обліковий процес на деревообробних підприємствах характеризується багатоступеневістю, врахуванням відходів, акцентом на собівартість продукції та екологічними аспектами. Його ефективна організація потребує автоматизації та ретельного контролю на всіх етапах виробництва.

Загалом, організація облікового процесу на деревообробних підприємствах повинна бути гнучкою та враховувати всі особливості діяльності галузі для ефективного управління ресурсами та прийняття стратегічних рішень.

Висновки до розділу 1

За результатами дослідження теоретичних аспектів організації обліку і оподаткування податком на додану вартість діяльності деревообробних підприємств можна зробити наступні висновки:

1. На основі проведеного дослідження розвитку податків в історії людства було запропоноване нове визначення податку як «встановленого чинним законодавством обов'язкового платежу, що стягується з фізичних та юридичних осіб на користь державного або місцевих бюджетів, за рахунок якого відбувається фінансування суспільних потреб країни». Податок на додану вартість є типовим непрямим податком майже для всіх розвинутих держав світу. І хоча він не має великої історії стягнення, але є основним джерелом наповнення державного бюджету багатьох країн.

2. Основним нормативним актом, що здійснює адміністрування ПДВ в Україні є Податковий кодекс України. Саме у цьому нормативному акті прописаний порядок адміністрування даного збору. Основним первинним документом при роботі з ПДВ є податкова накладна: лише наявність податкової накладної зареєстрованої в Єдиному державному реєстрі дає покупцю можливість включити суму ПДВ по придбанню до складу податкового кредиту і таким чином зменшити своє податкове зобов'язання або отримати відшкодування з бюджету.

3. Доведено, що особливості діяльності деревообробних підприємств вимагають ретельної організації обліку, яка повинна враховувати багатоступеневість виробництва, специфіку сировини, утворення відходів, сезонність і податкові аспекти. Для ефективного обліку необхідно впроваджувати автоматизовані системи, інтегрувати технічний і бухгалтерський облік, а також забезпечувати відповідність до національних і міжнародних стандартів.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ В ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

2.1. Тенденції діяльності деревообробних підприємств в сучасних умовах господарювання

Деревообробна галузь є важливою складовою економіки України через її вагомий внесок у промислове виробництво, зайнятість населення, експортний потенціал та екологічну стійкість. Деревообробна промисловість генерує значну частину експортних доходів країни. Українська деревина, меблі, фанера, деревостружкові плити та інші вироби мають високий попит на міжнародних ринках, особливо в ЄС. Це забезпечує приплив іноземної валюти та підтримує торговельний баланс.

Обробка деревини створює значну додану вартість порівняно з продажем сировини. Наприклад, виготовлення меблів чи паркету приносить більше прибутку, ніж експорт необробленого лісу. Це стимулює розвиток суміжних галузей та зростання економіки. Галузь забезпечує роботою значну кількість людей, особливо в сільській місцевості та регіонах із багатими лісовими ресурсами, що сприяє зменшенню безробіття та розвитку місцевої інфраструктури.

Україна має можливість розвивати сучасні технології в деревообробці, такі як еко-матеріали, використання біоенергії та інші "зелені" ініціативи. Це допоможе інтегруватися в європейський ринок і відповідати екологічним стандартам. Правильне управління лісовими ресурсами через деревообробну галузь сприяє збереженню лісів і екосистем, якщо впроваджуються стійкі методи лісокористування. Зменшуються викиди вуглецю, ведеться постійна боротьба зі змінами клімату.

Однак галузь стикається з проблемами, такими як незаконна вирубка лісів, недосконале законодавство, корупція та потреба в модернізації виробництва. Рішення цих питань дозволить підвищити ефективність сектору.

Таким чином, деревообробна галузь має стратегічне значення для економіки України, сприяючи експортному потенціалу, зайнятості, регіональному розвитку та інтеграції в міжнародні ринки.

Деревообробна галузь є стратегічно важливою для української економіки, оскільки поєднує економічний, соціальний та екологічний аспекти. Більша кількість підприємств сприяє розвитку відповідальних практик у сфері лісокористування. Розвиток деревообробних підприємств дозволяє переробляти деревину в Україні та експортувати готову продукцію, що є економічно вигіднішим. В таблиці 2.1 подано показники кількості суб'єктів господарювання за КВЕДом 16.10 «Лісопильне та стругальне виробництво» та визначено частку в загальній кількості фізичних осіб-підприємців для яких даний КВЕД є основним.

Таблиця 2.1. – Кількість суб'єктів господарювання за КВЕД 16.10 «Лісопильне та стругальне виробництво» в Україні в 2014-2023 роках

Рік	Загальна кількість суб'єктів господарювання за КВЕД 16.10	Динаміка у порівнянні з попереднім роком (+/-)	В тому числі фізичних осіб-підприємців	
			Загальна кількість	Частка в загальній кількості, %
2014	8281	-	6889	83,19
2015	8845	+ 564	7372	83,35
2016	8490	- 355	7217	85,00
2017	8218	- 272	6728	81,87
2018	8409	+ 191	6709	79,78
2019	8326	- 83	6468	77,68
2020	7652	- 674	5810	75,93
2021	6824	- 828	5101	74,75
2022	6005	- 819	4795	79,85
2023	6267	+ 262	4817	76,86

Джерело: [40].

В 2015 році на законодавчому рівні було прийнято заборону на експорт з України необробленої деревини, таким чином намагались стимулювати розвиток деревообробної галузі в Україні. Як видно із наведених даних ця ідея не спрацювала. Кількість підприємств, що спеціалізуються саме на цьому напрямі, постійно зменшувалась, а враховуючи ще фактор війни, то за період з 2015 року вона скоротилась майже на 30 %. Частка ФОПів у чисельності суб'єктів господарювання, що займаються деревопереробкою, також постійно зменшувалась, що свідчить про те, що все більшу частку на ринку, в даній галузі, починають займати більші підприємства.

Не менш вагомим показником, для оцінки динаміки розвитку галузі, є значення кількості працівників, що заняті в виробничому процесі. Кількість працівників, які працюють у суб'єктів господарювання, що здійснюють деревопереробку подано в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2. – Кількість працівників, що зайняті у виробничому процесі в деревообробних суб'єктах господарювання в 2014-2023 роках

Рік	Загальна кількість зайнятих працівників в деревообробних суб'єктах господарювання, чол.	Динаміка у порівнянні з попереднім роком (+/-)	В тому числі у фізичних осіб-підприємців	
			Загальна кількість, чол.	Частка в загальній кількості, %
2014	24442	-	12726	52,07
2015	26644	+ 2202	13218	49,61
2016	30427	+ 3783	14805	48,66
2017	32614	+ 2187	14360	44,03
2018	35832	+ 3218	15755	43,97
2019	32660	- 3172	14297	43,78
2020	32204	- 456	12989	40,33
2021	31805	- 399	12575	39,54
2022	27241	- 4564	10196	37,43
2023	24944	- 2297	9645	38,67

Джерело: [40].

До 2018 року чисельність зайнятих в деревообробці постійно збільшувалась, далі розпочався спад, що пришвидшився з початком бойових дій. Окрім того, слід відмітити і постійне спадання частки працівників, що були зайняті в роботі фізичних осіб-підприємців: від 52,07 % в 2014 році до 38,67 % в 2023 році. Це підтверджує наш попередній висновок про те, що в даному секторі економіки головну роль починають грати переробники з більшими обсягами діяльності.

Основним результиуючим показником діяльності, по якому оцінюються результати роботи галузі чи сектору економіки за рік, є обсяги виготовленої продукції. В таблиці 2.3. наведені обсяги виробництва продукції суб'єктами господарювання за період з 2014 по 2023 рік.

Таблиця 2.3. – Вартість виготовленої продукції суб'єктами господарювання деревообробної галузі 2014-2023 роках

Рік	Загальна обсяг виготовленої продукції, млн. грн.	Динаміка у порівнянні з попереднім роком (+/-)	В тому числі у фізичних осіб-підприємців	
			Загальний обсяг виробництва, млн. грн.	Частка в загальній кількості, %
2014	5078,8	-	1640,0	32,29
2015	8372,1	3293,3	2494,8	29,80
2016	12168,8	3796,7	3710,8	30,49
2017	16369,2	4200,4	4804,5	29,35
2018	21653,6	5284,4	5954,0	27,50
2019	20873,3	-780,3	5604,1	26,85
2020	21311,9	438,6	6222,2	29,20
2021	30792,4	9480,5	8751,9	28,42
2022	21882,0	-8910,4	1713,0	7,83
2023	27111,3	5229,3	1759,5	6,50

Джерело: [40].

За досліджуваний період вартість продукції, що виготовляється деревопереробними суб'єктами господарювання, має тенденцію до постійного зростання. Однак, слід відмітити, що курс гривні, за даний період, суттєво

знизився, тому дана динаміка не може претендувати на те, щоб бути основою для позитивного висновку про постійний розвиток галузі. Також, показовою є частка виготовленої продукції фізичними особами-підприємцями: з початком війни вона стала найнижчою за весь час дослідження – всього 6,5 %, хоча за десять років до цього була понад 30 %. Це черговий доказ того, що основні обсяги деревопереробки, в сучасний час, належать великим підприємствам і малий бізнес втрачає все більшу частку ринку.

Для кращої оцінки динаміки реальних обсягів виробництва продукції у вартісних показниках деревопереробними суб'єктами господарювання, з врахуванням показників інфляції та зміни курсу гривні до євро і долара, варто провести коригування вартості виробленої продукції на середньорічний курс гривні до долара США. Обсяги виробництва деревопереробної галузі у доларах США за середньорічним курсом подано на рисунку 2.1.

Рисунок 2.1 Обсяги виробництва продукції деревопереробними суб'єктами господарювання в 2014-2023 роках в млн. дол. США

Джерело: [40].

Оцінюючи показники обсягів виробництва деревопереробними підприємствами продукції у 2014-2023 роках у доларах США слід відмітити, що і тут відбулось зростання значень. Проте, якщо у гривневому еквіваленті обсяг виготовленої продукції за 10 останніх років зріс на 434 %, то в доларах

США зростання відбулось лише на 73,5 %. Саме за значенням останнього показника і варто оцінювати реальний обсяг зростання виробництва продукції деревопереробними суб'єктами господарювання.

Деревопереробна галузь має експортоорієнтований напрям. Для оцінки обсягів експорту варто проаналізувати показники за останні роки. В таблиці 2.4 наведено значення вартості експортованих виробів з деревини на останні 10 років та їх частку у загальному експорті країни.

Таблиця 2.4. – Вартість експортованих виробів з деревини та частка таких виробів у загальнонаціональному експорті у 2014-2023 роках

Рік	Вартість експорту виробів з деревини, млн. дол. США	Динаміка обсягу експорту виробів з деревини у порівнянні з попереднім роком, %	Частка експорту виробів з деревини у загальнонаціональному експорті, %
2014	1262,0	+ 10,4	2,3
2015	1106,4	- 12,3	2,9
2016	1130,6	+ 2,2	3,1
2017	1204,3	+ 6,5	2,8
2018	1492,5	+ 23,9	3,2
2019	1398,3	- 6,3	2,8
2020	1409,0	+ 0,8	2,9
2021	2000,5	+ 42,0	2,9
2022	1880,2	- 6,0	4,3
2023	1488,8	- 20,8	4,1

Джерело: [40].

Обсяги експорту виробів з деревини постійно зростали в довоєнні роки і досягли максимального значення у 2021 році – 2 млрд. дол. США. Проте, з початком активних бойових дій, відбувся загальний спад показників діяльності у національній економіці, що відобразилось і на обсягах експорту деревної продукції. За останніх два роки спад продажів даного сектору економіки за кордон відбувся на понад 25 %.

Однак, на фоні інших галузей економіки, де зниження обсягів експорту відбувалось ще в більших об'ємах, частка виробів з дерева в загальному обсязі експорту виросла – з 3 % до понад 4 %. Негативним фактором, щодо майбутнього розвитку продажу за кордон деревних виробів, є зменшення експорту таких товарів за 2023 рік на 20,8 %.

2.2. Організація обліку податку на додану вартість в деревообробних підприємствах

Організація якісного обліку ПДВ є критично важливою для деревопереробних підприємств через специфіку їх діяльності. Якісний облік даного податку для деревопереробних підприємств є не лише засобом дотримання законодавства, але й інструментом фінансового управління, який сприяє зростанню ефективності та конкурентоспроможності бізнесу. Експортна діяльність, яка є характерною для деревопереробної галузі, підпадає під особливі умови оподаткування (ставка 0%), що вимагає додаткової уваги до обліку.

Для проведення даного магістерського дослідження нами було обрано Товариство з обмеженою відповідальністю «ВЕРБА-ВВ», що було засноване 29 травня 2014 року рішенням установчих зборів учасників. Засновником та директором товариства є Полячук Тетяна Миколаївна, яка є єдиною власницею та володіє всім розміром статутного капіталу підприємства, що становить 44 710 000 грн.

Згідно свого статуту підприємство самостійно визначає напрями свого розвитку, формує поточний, виробничий та майбутні перспективні та оперативні плани, програми розвитку та реконструкції виробництва і через органи управління товариства реалізує їх виконання.

Основними видами продукції, що виготовляється ТОВ «ВЕРБА-ВВ» є: дерев'яні піддони різних розмірів (як сертифіковані EPAL так і не

сертифіковані), паливні гранули (пелети) фасовані в пакувальні мішки різної ваги; обрізні пиломатеріали (дошки) різних розмірів.

Виготовлена підприємством продукція в основному реалізується за межами України – Італія, Німеччина, Словаччина, Словенія, Туреччина, Польща, Болгарія тощо. Загалом, продукція реалізовується в майже 20 різних країн світу. Експорт продукції становить близько 98 % від загального обсягу реалізації.

Для виготовлення продукції підприємство здійснює закупівлю сировини та матеріалів, напівфабрикатів, паливно-мастильних матеріалів, запчастин, будівельних матеріалів, енергоносіїв.

Підприємство є одним із лідерів деревопереробної галузі Волині по обсягах виготовленої та реалізованої продукції. Кількість найманих працівників та загальні обсяги реалізації мають тенденції до постійного зростання. Також постійно розширюється і перелік країн до яких відбувається реалізація продукції. Продукція підприємства постійно проходить європейську сертифікацію на відповідність норм екології та якості.

Ефективна організація обліку на підприємстві є критично важливою для його успішної діяльності та стабільності. Основними ключовими моментами, що підтверджують важливість цього процесу є:

1) дотримання законодавства – в Україні встановлені нормативні вимоги щодо обліку та звітності, які підприємство зобов'язано виконувати. Недотримання таких вимог призводить до серйозних штрафів або інших правових проблем;

2) планування та прийняття рішень – облік надає інформацію про фінансовий стан підприємства, яка допомагає приймати обґрунтовані рішення щодо управління фінансами, інвестицій, розширення бізнесу тощо;

3) контроль та моніторинг – ефективний облік дозволяє вчасно виявляти проблеми та ризики в фінансовому стані підприємства і приймати заходи для їх вирішення;

4) фінансова звітність – облік формує основу для складання фінансової звітності, яка необхідна для інвесторів, кредиторів, акціонерів та інших стейкхолдерів для оцінки фінансового стану підприємства;

5) оптимізація податкових зобов'язань – ефективна організація обліку дозволяє знаходити способи оптимізації податкового навантаження і зменшення сум платежів податків;

6) забезпечення фінансової стійкості – слідкування за обліком допомагає уникнути фінансових криз і зберегти стійкість підприємства в умовах економічної нестабільності;

7) внутрішній контроль – облік також є частиною внутрішнього контролю підприємства, який допомагає запобігати шахрайству, втраті активів та іншим ризикам;

8) створення інвестиційної привабливості – для залучення інвестицій підприємство повинно мати надійну систему обліку, що дозволить інвесторам вірити в його фінансовий потенціал;

9) спрощення аудиту – якщо підприємство має чітко організований облік, то аудиторам буде легше проводити аудит та підтверджувати достовірність фінансової звітності суб'єкта господарювання;

10) підтримка стратегічного розвитку – облік надає інформацію необхідну для формулювання та вдосконалення стратегії розвитку підприємства.

Загалом, ефективна організація обліку, не лише допомагає підприємству виконувати законодавчі вимоги, але і грає ключову роль у його фінансовому успіху, стійкості та розвитку.

На ТОВ «ВЕРБА-ВВ» завдання з ведення бухгалтерського обліку покладено на відповідний підрозділ – бухгалтерію підприємства. Очолює цей підрозділ – головний бухгалтер. Така форма організації обліку є централізованою. Зазначена форма передбачає утворення та функціонування єдиного облікового центру.

У обліковому процесі на підприємстві задіяні ще 6 працівників. Загальний перелік працівників облікової служби та обов'язків, що на них покладено подано в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5. – Перелік працівників облікової служби ТОВ «ВЕРБА-ВВ»

Посада та обов'язки	Перелік рахунків, які веде	Перелік документів, які складає	Перелік документів, які опрацьовує	Перелік форм звітності, що складає
1	2	3	4	5
Бухгалтер по придбанню лісосировини та доставці транспортом	201, 631, 203	ТТН, акти списання палива, шляхові листи	Акти звірки з лісгоспами, накладні на придбання лісоматеріалів	-
Бухгалтер по придбанню сировини (дошки) та роботі з давальницькою сировиною	201, 631, 206	ТТН, акти списання палива, шляхові листи	Акти звірки з постачальниками та підрядниками, накладні на придбання дошки, акти передачі та повернення давальницької сировини	-
Бухгалтер по оплаті праці	661, 651, 6415, 642	Нарахування заробітної плати, нарахування відпускних та лікарняних	Заяви на ПСП, листки тимчасової непрацездатності	Об'єднана звітність
Бухгалтер по реалізації	361, 362, 301, 372, 311	Видаткові накладні, акти виконаних робіт, авансові звіти, ВКО, ПКО, платіжні доручення	Заявки від менеджерів по продажах, банківська виписка	-
Бухгалтер по виробництву	23, 26	Звіти виробництва	Акти переміщення запасів	Звіти по цінах реалізації
Бухгалтер по необоротних активах	10, 13, 15	Акти вводу в експлуатацію, відомість нарахування амортизації, акти списання	Накладні на придбання, ТТН, договори	Звіт 20-ОПП
Заступник головного бухгалтера	6411, 6412, 643, 644,	Податкові накладні	Податкові накладні	Декларація з ПДВ

Продовження таблиці 2.5

1	2	3	4	5
Головний бухгалтер	981, 7 і 9 класи, 441	Бухгалтерські довідки	Документи від контролюючих органів	Декларація з податку на прибуток, фінансова звітність

Джерело: сформовано на основі даних підприємства.

Для всіх бухгалтерів, що задіяні в обліковому процесі, на підприємстві розроблені посадові інструкції. Однак їх суттєвим недоліком є відсутність інформації (розділу) про права та відповідальність бухгалтерів. Для забезпечення відповідальності за несвоєчасне складання або інші порушення при формуванні первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у таких документах даних ці розділи доцільно включити до посадової інструкції.

Важливою ділянкою роботи облікової служби на підприємстві ТОВ «ВЕРБА-ВВ» є «Наказ про облікову політику», в якому відображається облікова специфіка господарювання підприємства. В ньому зазначається порядок організації бухгалтерського обліку, а також основні моменти облікового процесу: порядок здійснення документообігу, метод списання запасів, що суттєво впливає на собівартість продукції, а також методи нарахування амортизації тощо.

Дуже важливим моментом у процесі організації бухгалтерського обліку та контролю на підприємстві є врахування особливостей суб'єкта господарювання. Багатовекторність видів діяльності платника податків зумовлює формування різноманітних вимог щодо врахування цього в системі бухгалтерського обліку в галузевому аспекті.

На ТОВ «ВЕРБА-ВВ», відповідно до вимог чинного законодавства, для первинного обліку ПДВ використовується, в основному, податкова накладна. Також, при формуванні податкового кредиту, інколи використовуються касові чеки та транспортні квитки.

Виписка та реєстрація податкових накладних та інших підтверджуючих податковий кредит з ПДВ документів, подання Податкової декларації з ПДВ, подання документів на розблокування податкових накладних відносяться до обов'язків заступника головного бухгалтера підприємства.

Для обліку ПДВ ТОВ «ВЕРБА-ВВ» використовує наступні рахунки бухгалтерського обліку:

- 6412 «Розрахунки за податком на додану вартість»;
- 6431 «Податкові зобов'язання»;
- 6432 «Податкові зобов'язання непідтверджені»;
- 6433 «Коригування податкових зобов'язань»;
- 6435 «Умовний продаж»;
- 6441 «Податковий кредит»;
- 6442 «Податковий кредит не підтверджений»;
- 6443 «Коригування податкового кредиту».

Основним підсумковим рахунком виступає 6412 «Розрахунки за податком на додану вартість». По кредиту даного рахунку відображається нарахування ПДВ, а по дебету – зменшення зобов'язань по ньому або сума боргу державного бюджету перед підприємством.

2.3. Організація оподаткування податком на додану вартість на ТОВ «ВЕРБА-ВВ»

Ефективне оподаткування ПДВ на підприємстві має забезпечувати як фінансову стабільність бізнесу, так і відповідність податковому законодавству. Основними завданнями, які має виконувати ефективно управління ПДВ на рівні підприємства, є:

- дотримання законодавства: ведення чіткої документації щодо ПДВ; своєчасна реєстрація податкових накладних в системі електронного

адміністрування ПДВ; дотримання термінів подання податкової звітності та сплати ПДВ до бюджету;

– оптимізація податкового навантаження: уникнення помилок у розрахунках, які можуть привести до штрафів; використання можливостей податкових пільг; зменшення кількості випадків придбань у неплатників ПДВ (оскільки у такому випадку не буде отримуватись податковий кредит);

– ефективне управління грошовими потоками: забезпечення своєчасного повернення сум податкового відшкодування з бюджету; недопущення випадків тривалого «зависання» значних сум коштів на спеціальних рахунках призначених для сплати ПДВ;

– прозорість і внутрішній контроль: впровадження системи внутрішнього контролю за операціями, що обкладаються ПДВ; регулярний аудит документів і операцій для виявлення можливих помилок або ризиків недотримання законодавства;

– контроль контрагентів: перевірка контрагентів щодо віднесення їх до категорії ризикових та уникнення можливостей блокування податкових накладних;

– мінімізація ризиків податкових перевірок: якісна співпраця з представниками контролюючих органів з питань ПДВ; контроль за дотриманням галузевих коефіцієнтів зі сплати ПДВ.

Ефективне оподаткування ПДВ на підприємстві не лише забезпечує його відповідність вимогам держави, але й сприяє стабільній діяльності бізнесу, мінімізуючи ризики штрафів і конфліктів із контролюючими органами.

Основним напрямом діяльності ТОВ «ВЕРБА-ВВ» є придбання лісосировини на спеціалізованих державних аукціонах у лісових господарств та виробництво з неї піддонів, пелетної гранули та обрізних пиломатеріалів (дошки різних розмірів та якості) і продаж цієї продукції за кордон. Враховуючи специфіку цієї діяльності відразу слід відмітити, що придбання сировини та матеріалів відбувається за основною ставкою ПДВ – 20 %, а продаж – за пільговою – 0 %, яка встановлена для товарів, робіт та послуг, що

йдуть на експорт. Тому, підприємство фактично не сплачує коштів податкового зобов'язання з ПДВ до бюджету, а щомісяця отримує з бюджету відшкодування, оскільки зобов'язань майже не виникає за нульовою ставкою. Кожен місяць податковий кредит ТОВ «ВЕРБА-ВВ» перевищує його податкові зобов'язання, тому ці суми відшкодування ПДВ з державного бюджету стають додатковим доходом підприємства.

Більшість своїх податкових накладних підприємство складає на іноземних покупців, тому в цьому документі в графі «Отримувач (покупець)» зазначається назва іноземної компанії (можна не на українській мові) та країна де вона зареєстрована, в графі «Індивідуальний податковий номер» – «3000000000» (тобто, прописується неіснуюче значення коду, який присвоюється таким покупцям). Окремо заповнюється рядок «Не підлягає наданню отримувачу (покупцю) з причини»: ставиться позначка «X» та записується причина «07 – Складена на операції з вивезення товарів за межі митної території України». Заповнюються також рядки з інформацією (номер і дата) про номер договору (контракту), по якому відбувається реалізація, та номер і дата митної декларації до цієї податкової накладної.

Операції експорту додатково окремо відображаються в Розділі А податкової накладної в рядку ІХ «Усього обсяги постачання при експорті товарів за ставкою 0 % (код ставки 901)».

Реєстрація податкових накладних та подання Податкової декларації з ПДВ на ТОВ «ВЕРБА-ВВ» відбувається за допомогою програми «М.Е.Дос». Якщо при перевірці система електронного контролю не виявила помилки, то підприємство отримує Квитанцію № 2 із зазначення результату обробки «Пакет прийнято відповідно до отриманого результату обробки від Пенсійного фонду України». У інакшому випадку – надсилається квитанція із зазначеним переліком виявлених помилок.

Якщо Податкова декларація не прийнята, то підприємство зобов'язане виправити зазначені помилки та знову його подати за звітний квартал. При поданні у строк коли ще не пройшов граничний термін звіт подається за типом

«Звітний новий», якщо граничний термін вже пройшов – «Уточнюючий». При поданні за типом «Уточнюючий» підприємство вже повинно сплатити штрафні санкції, відповідно до чинного законодавства, за порушення термінів подання звітних форм.

За порушення термінів подання Податкової декларації з ПДВ, відповідно до п. 120.1 ПКУ, на платника податку накладаються штрафні санкції у розмірі 340 грн. за кожен такий випадок. Якщо протягом року було вчинено повторне аналогічне порушення, то на суб'єкт господарювання тоді накладаються штрафні санкції у розмірі 1020 грн. за кожен такий випадок.

При виявленні помилки у складеній податковій накладній на ТОВ «ВЕРБА-ВВ» складається відповідний первинний документ – на основі якого відбувається виправлення – розрахунок коригування. Підставою для складання розрахунку коригування є будь-яка зміна кількості чи вартості реалізованих товарів, робіт чи послуг, а також виявлення інших помилок в податковій накладній, яка вже зареєстрована в ЄРПН. Всі розрахунки коригування також підлягають реєстрації в ЄРПН. В розрахунку коригуванні обов'язково зазначається тризначний код типу помилки, що підлягає виправленню: зміна ціни, зміна кількості, зміна номенклатури, повернення товару тощо. Всього таких типів помилок є вісім.

Якщо за результатами коригування сума податкового зобов'язання ТОВ «ВЕРБА-ВВ» збільшиться – то реєстрацію розрахунку коригування здійснює саме відповідальний працівник (заступник головного бухгалтера) ТОВ «ВЕРБА-ВВ». Якщо сума податкового зобов'язання для ТОВ «ВЕРБА-ВВ» має зменшитись, то розрахунок коригування складає заступник головного бухгалтера підприємства, але сам розрахунок коригування надсилається покупцю, який і власне має подати цей документ на реєстрацію від свого імені до ЄРПН.

Особливістю складання розрахунку коригування до податкової накладної є те, що в ньому окремо записуються помилково заповнені рядки (тобто, ті

рядки, що мають бути вилучені) зі знаком «-», а нові, вірно заповненні, – зі знаком «+».

Якщо відбувається блокування податкової накладної, то підприємство має 365 днів на її розблокування. Ці обов'язки на ТОВ «ВЕРБА-ВВ» також входять до роботи заступника головного бухгалтера.

Розблокування податкової накладної здійснюється лише в електронному форматі через електронний кабінет платника податків. Для цього складається письмове пояснення до якого додаються документи, які підтверджують реальність здійснюваної господарської операції:

- договори на придбання товарів чи сировини і запасів, з яких була виготовлена готова продукція або які були використані при наданні послуг чи виконанні робіт;
- рахунки та накладні на отримання товарів чи запасів;
- товарно-транспортні накладні на отримання цих товарів чи запасів;
- податкові накладні (якщо купувалось у платника ПДВ);
- платіжні доручення, які свідчать про оплату отриманих товарів чи запасів;
- документи, які підтверджують наявність приміщення (складу) де зберігались товари чи запаси;
- договори на продаж товарів, робіт, послуг;
- рахунки, накладні, акти виконаних чи наданих послуг на реалізацію покупцю;
- товарно-транспортні накладні на доставку товарів;
- виписку з банківського рахунку про отримання оплати від покупця за реалізовані товари, роботи, послуги;
- інші документи, які підтверджують факт реальності здійснення даної господарської операції.

Всі ці підтверджуючі документи прикріплюються до заяви на розблокування і подають через електронний кабінет платника податку до органів ДПС.

ДПС протягом 5 робочих днів зобов'язане розглянути подане пояснення з підтверджуючими документами. За результатами розгляду приймається рішення або про реєстрацію податкової накладної, або про продовження призупинення її реєстрації – тобто, продовжується блокування оскільки працівники контролюючого органу вважають, що поданих пояснень та підтверджуючих документів не достатньо для підтвердження факту реальності здійснення такої господарської операції.

Оскаржити рішення про відмову у розблокуванні можна протягом 10 робочих днів після отримання негативної відповіді. Підприємство подає скаргу на це рішення. Органи ДПС протягом 10 календарних днів з дня отримання скарги проводять її розгляд і приймають нове рішення. Якщо податкова накладна залишається і надалі заблокованою, то розблокувати її можна буде лише у судовому порядку.

Враховуючи те, що переважну більшість податкових накладних ТОВ «ВЕРБА-ВВ» заповнює на неплатників ПДВ (нерезидентів) за продажі по ставці 0 %, то випадків блокування таких накладних в практиці підприємства є дуже мало.

Значно більше випадків блокування податкових накладних від контрагентів (продавців) на ТОВ «ВЕРБА-ВВ». Значна частина таких випадків припадає на придбання палива, що є підакцизним товаром. В такій ситуації підприємство може лише очікувати дій від продавця та здійснювати поточний контроль ситуації.

Особливості діяльності підприємства накладають свої відбитки на особливості організації оподаткування ПДВ – підприємству постійно відшкодовують суми перевищення податкового кредиту над податковим зобов'язанням з державного бюджету.

Для отримання бюджетного відшкодування ТОВ «ВЕРБА-ВВ» разом з Декларацією з ПДВ в обов'язковому порядку заповнює (подає):

- рядок 19.1 Декларації з ПДВ;
- Додаток 3 до декларації де наводиться розрахунок суми бюджетного відшкодування з ПДВ;
- Додаток 4 до декларації, який є власне заявою про саме бюджетне відшкодування.

На основі цих поданих документів ДПС протягом 30 календарних днів проводить камеральну перевірку правильності розрахунку суми, що має бути відшкодована з державного бюджету. Якщо у процесі перевірки виникають сумніви щодо вірності розрахунку цієї суми або сума відшкодування перевищує 100 тис. грн. орган ДПС може призначити позапланову документальну перевірку. Якщо ж зауважень не виникає, то сума відшкодування вважається узгодженою і підлягає виплаті протягом 5 операційних днів після її визнання.

Висновки до розділу 2

На основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Деревообробні підприємства України мають експортоорієнтований вектор розвитку. Основний обсяг продукції реалізується саме закордонним покупцям. Після прийняття закону про заборону експорту необробленої деревини дана галузь отримала поштовх для розвитку, однак початок російського вторгнення призвів до суттєвих зменшення обсягів діяльності. Більшу частку у деревопереробці по виробництву та зайнятому персоналу займають великі підприємства, частка ФОПів зменшується з кожним роком. Відсоток даної галузі у загальному експорті країни в останні роки становив трохи більше 4 %.

2. Організація облікового процесу ПДВ на підприємстві здійснена у відповідності до чинного законодавства та галузевих особливостей. Обов'язки по реєстрації податкових накладних, контролю за сумами податкового зобов'язання та податкового кредиту, подання Податкової декларації з ПДВ, розблокування податкових накладних лежать на заступнику головного бухгалтера підприємства.

3. Враховуючи особливості господарської діяльності, а саме те, що майже вся вироблена продукція реалізується закордонним покупцям досліджуване підприємство щомісяця подає до органів ДПС в Податковій декларації з ПДВ інформацію щодо сум, які мають бути відшкодовані з державного бюджету. У випадку перевищення суми відшкодування 100 тис. грн. в місяць працівники ДПС проводять камеральну перевірку вірності розрахунку поданих до відшкодування сум.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ РОЗРАХУНКІВ ПО ПДВ В ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Деревообробна галузь відіграє важливу роль в економіці, забезпечуючи потреби внутрішнього ринку та сприяючи розвитку експорту. Однак успішне функціонування підприємств цієї сфери значною мірою залежить від ефективно організації обліку і оподаткування, зокрема і від такої ділянки як ПДВ.

Вдосконалення організації обліку і оподаткування ПДВ на деревообробних підприємствах — це ключ до підвищення їх ефективності, конкурентоспроможності та фінансової стійкості. З урахуванням складності сучасного податкового середовища, підприємствам необхідно приділяти особливу увагу автоматизації, підвищенню кваліфікації персоналу та використанню найкращих практик управління фінансами. Це дозволить мінімізувати ризики, покращити фінансові показники та забезпечити сталий розвиток бізнесу.

Ефективний облік ПДВ є основою фінансової безпеки та стабільності підприємства. Вдосконалення цих процесів не лише знижує податкові ризики, а й сприяє економічному розвитку компанії, забезпечуючи її конкурентоспроможність на ринку.

Якщо оцінювати ставки ПДВ, які діють в Європейському Союзі, на шляху до якого зараз перебуває Україна і до гармонізації із законодавством якого ми маємо зараз прагнути, то слід відмітити, що загалом європейська система адміністрування ПДВ має схожі риси з вітчизняною: основна ставка близько 20 % і одна-дві понижені для життєвонеобхідних товарів чи продукції (продукти харчування, ліки, товари для немовлят, товари першої необхідності тощо). Найбільша ставка ПДВ в Європейському Союзі встановлена в Угорщині – 27 %, найнижча – в Люксембурзі – 17 %. Середня ставка по об'єднанню становить 21 %, що лише на 1 % вище ніж в Україні.

Останнім часом з'являється багато інформації про те, що планується підвищення ставки ПДВ в Україні до 22-23 % задля збільшення надходжень до державного бюджету. Противники цього кроку зауважують, що в кінцевому результаті можна отримати не ріст дохідної частини бюджету, а навпаки – щоб не зростали суми податкових платежів з ПДВ частина бізнесу переведе розрахунки у «сіру» зону, тобто, вони взагалі не будуть офіційно показувати таку діяльність і надходження по ПДВ зменшаться у порівнянні з сьогоdnішнім станом.

Підвищення ставки ПДВ допомагає зменшити бюджетний дефіцит та залежність від зовнішніх запозичень. Наприклад, у Греції, Іспанії та Португалії, які мали значні боргові проблеми, підвищення ставок ПДВ стало важливим інструментом фінансової стабілізації. У країнах ЄС підвищення ставки ПДВ супроводжується заходами для зменшення податкового шахрайства. В Україні підвищення ПДВ може бути ефективним лише за умови паралельного посилення контролю за його сплатою та боротьби з тіншовими схемами. Європейський досвід показує, що прозора податкова система мотивує бізнес працювати "в білу".

Тому, на нашу думку, підвищення ставки ПДВ доцільно проводити лише після того як усунуться основні недоліки чинної системи адміністрування цього податку в Україні. Поки ці проблеми не будуть вирішені підвищення ставки лише погіршить ситуацію в економіці країни та з наповненням державного бюджету.

Важливу роль при формуванні податкового кредиту деревообробних підприємств відіграє контроль за процесом розблокування податкових накладних, які мають бути зареєстровані для можливості отримання податкового кредиту підприємством. Доцільно постійно мати інформацію щодо поточного стану процесу розблокування податкових накладних – це дасть змогу більш якісніше планувати майбутніх рух коштів: тобто, або суму, що має бути сплачена до бюджету, або, як у випадку з більшістю деревопереробних підприємств, суму коштів, що буде повернута як бюджетне

відшкодування ПДВ на рахунки підприємства. Тому що, як вже зазначалось раніше, лише реєстрація податкової накладної дає право на податковий кредит підприємству-покупцю.

Для вирішення цієї проблеми ми пропонуємо до впровадження на деревообробних підприємствах «Відомість контролю за заблокованими податковими накладними по придбанню», яку доцільно складати раз в місяць. Приклад цієї відомості поданий на таблиці 3.1.

Таблиця 3.1. – Відомість контролю за заблокованими податковими накладними по придбанню станом на _____ 20__ р.

№ з/п	Контрагент	Дата та номер податкової накладної	Сума ПДВ, яка заблокована, грн.	Поточна ситуація з розблокуванням
1	«Березнівське лісове господарство»	781 від 4.11.2024р.	23 671,15	Готується пакет документів на розблокування
2	«Березнівське лісове господарство»	688 від 24.10.2024р.	7 416,02	Готується пакет документів на розблокування
3	«Маневицьке лісове господарство»	1115 від 14.10.2024р.	11 160,23	Готується пакет документів на розблокування
4	«Камінь-Каширське лісове господарство»	774 від 11.10.2024р.	5 412,38	Подано пакет документів на розблокування
5	«Маневицьке лісове господарство»	919 від 26.09.2024р.	7 448,97	Отримано відмову у розблокуванні. Подано скаргу
6	«Колківське лісове господарство»	1154 від 20.09.2024р.	8 117,95	Отримано відмову у розблокуванні. Подано скаргу
7	«Ковельське лісове господарство»	559 від 20.06.2024р.	18 925,60	Справу по розблокуванню передано до суду

Джерело: власна розробка автора.

Використання на практиці даної відомості дозволить підвищити якість внутрішнього контролю за податками та платежами і дозволить більш ефективно використовувати обігові кошти підприємства.

Таку таблицю варто складати і по власних податкових накладних, які перебувають у стадії призупинення реєстрації в ЄРПН. Окрім покращення якості поточного контролю за податковими зобов'язаннями це дасть змогу

підтримувати якісний зв'язок з контрагентами та інформувати їх про поточний стан із розблокуванням податкових накладних. Приклад такої відомості поданий в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2. – Відомість контролю за заблокованими податковими накладними по продажам станом на _____ 20__ р.

№ з/п	Контрагент	Дата та номер податкової накладної	Сума ПДВ, яка заблокована, грн.	Причина блокування	Поточна ситуація з розблокуванням
1	ТОВ «ДПП Ресурс»	74 від 11.11.2024р.	2 400,00	Відсутність придбання товарів за кодом УКТ ЗЕД при продажі	Готується пакет документів на розблокування
2	ТОВ «ФОРЕСТ-ОВ»	17 від 05.11.2024р.	4 500,00	Відсутність придбання товарів за кодом УКТ ЗЕД при продажі	Готується пакет документів на розблокування
4	ТОВ «ФОРЕСТ-ОВ»»	62 від 17.10.2024р	5 500,00	Відсутність придбання товарів за кодом УКТ ЗЕД при продажі	Подано пакет документів на розблокування
7	ТОВ «Альянс Енерджі»	84 від 29.07.2024р.	22 500,00	Відсутність придбання товарів за кодом УКТ ЗЕД при продажі	Справу по розблокуванню передано до суду

Джерело: власна розробка автора.

Інструкцією 291 Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про розрахунки підприємства за всіма платежами до бюджету передбачено синтетичний рахунок 64 «Розрахунки за податками й платежами», у якого є субрахунок 641 «Розрахунки за податками». Для обліку ПДВ до субрахунку 641 відкривається додатковий аналітичний рахунок 6412 «Розрахунки за податком на додану вартість».

На зазначеному рахунку визначається сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету як різниця між його дебетовим і кредитовим оборотом, за винятком суми ПДВ (відображеної за дебетом) щодо сплати податку за попередній

звітний період. Виникнення податкових зобов'язань із ПДВ відображається за кредитом субрахунку 641, а сума податкового кредиту з ПДВ і суми ПДВ, що були сплачені до бюджету, – за дебетом субрахунку 641.

Разом з цим, для обліку податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ Інструкцією № 291 передбачено наступні субрахунки: 643 «Податкові зобов'язання» і 644 «Податковий кредит», що є транзитними й використовуються підприємствами для коригування податкових зобов'язань і податкового кредиту за умови наявності авансових платежів, тобто з метою відображення правила «першої події». Ми вважаємо, що назви субрахунків 643 і 644 не відповідають своєму економічному змісту й не дають чіткого та якісного уявлення про те, що на них обліковується.

Варто звернути увагу на те, що дебетове сальдо субрахунків 643 «Податкові зобов'язання» та 644 «Податковий кредит» відображається в статті «Інші оборотні активи» II розділу активу «Балансу (Звіту про фінансовий стан)», а кредитове сальдо зазначених субрахунків в рядку «Інші поточні зобов'язання» III розділу пасиву цієї звітної форми. За такого підходу статті в частині відображених у них залишків за субрахунками 643 «Податкові зобов'язання» й 644 «Податковий кредит» відповідають лише критерію достовірного визначення оцінки їх сум. При цьому ні вибуття, ні отримання майбутніх економічних вигод за цими статтями не прогнозується. Зазначене призводить до відображення в Балансі таких сум, значення яких певним чином не узгоджується з законодавством, тобто критеріями щодо їх відображення у фінансовій звітності.

Це засвідчує, на нашу думку, неефективність застосування методу «першої події», оскільки під час проведення передоплати постачальнику за готову продукцію (товари, роботи, послуги) сума податкового кредиту відображається бухгалтерською проводкою по дебету аналітичного субрахунку 6412 «Розрахунки за податком на додану вартість» і кредиту субрахунку 644 «Податковий кредит». При отриманні товарно-матеріальних цінностей у рахунок попередньої оплати кредиторська заборгованість перед

постачальниками не виникатиме, отже використання бухгалтерської проводки за дебетом субрахунку 644 «Податковий кредит» і кредитом субрахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками» є недоцільним.

Ми вважаємо, що більш обґрунтованим та доречним буде обчислення зобов'язань з ПДВ із застосуванням методу «нарахування», за яким датою виникнення податкових зобов'язань і податкового кредиту з ПДВ є дата фактичного відправлення (переходу права власності) або отримання товарно-матеріальних цінностей. В цей же час, операції з отримання або виплати авансу не призводитимуть до формування податкового зобов'язання та податкового кредиту за ПДВ відповідно.

Доцільно буде і спростити обмеження записів на субрахунках 643 та 644, що пов'язані з виданими й виплаченими авансами, нарахованими податковими зобов'язаннями та податковим кредитом з ПДВ лише по сумах передоплати товарів, які не були передані та отримані станом на кінець місяця. Це дасть змогу виключати із рахунків 643 та 644 записи, що пов'язані з обліком кожної передоплати не на повну суму протягом звітного місяця. Спрощення такого ведення обліку не вимагає формування ніяких додаткових облікових зведених облікових реєстрів.

Останніми роками для податкового законодавства характерними стали часті зміни, що впливають на організацію первинного обліку розрахунків по ПДВ, тим самим ускладнюючи облік зобов'язань перед бюджетом за ПДВ у системі рахунків.

У сучасних умовах здійснення підприємницької діяльності інформація з бухгалтерського обліку повинна в повному обсязі використовуватися під час формування податкової звітності, задовольняти інформаційні потреби фіскальних органів щодо своєчасності нарахування і сплати податків та зборів, у т. ч. й ПДВ. Проте, на сьогодні недоліком облікового відображення ПДВ є те, що на відміну від податкового в бухгалтерському обліку доходи та витрати відображаються на основі принципу нарахування за реалізацію продукції, виконання робіт, надання послуг, а в податковій звітності діє правило «першої

події». Тобто, на відміну від податкового обліку, у бухгалтерському отриманні аванси (передоплати) не визнаються доходом, а відображаються в складі зобов'язань.

На нашу думку, для ведення обліку ПДВ доцільніше застосовувати метод «нарахувань», який полягає в тому, що моментом визнання податкового кредиту та податкових зобов'язань є дата фактичної реалізації (отримання) товарно-матеріальних цінностей. При цьому потрібно провести відповідні зміни до ПКУ для скасування застосування в обліку методу «першої події» при нарахуванні ПДВ.

Висновки до розділу 3

Для покращення якості внутрішнього контролю за сумами податкового зобов'язання та податкового кредиту запропоновано до впровадження на підприємстві відомості контролю за заблокованими податковими накладними як на продаж, так і на придбання. Використання цих форм звітності дасть змогу більш якісніше планувати та оцінювати розміри коштів, що будуть отримуватись з Держказначейства для відшкодування сум перевищення податкового кредиту над податковим зобов'язанням. Також подано пропозицію щодо зміни формату визнання податкового зобов'язання: не по даті «першої події», а по даті фактичного переходу права власності на актив чи даті підписання акту наданих послуг або виконаних робіт.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження питань організації обліку і оподаткування податком на додану вартість у деревообробних підприємствах можна зробити наступні висновки:

1. Запропоновано нове визначення податку як «встановленого чинним законодавством обов'язкового платежу, що стягується з фізичних та юридичних осіб на користь державного або місцевих бюджетів, за рахунок якого відбувається фінансування суспільних потреб країни». Податок на додану вартість є типовим непрямим податком майже для всіх розвинутих держав світу. І хоча він не має великої історії стягнення, але є основним джерелом наповнення державного бюджету багатьох країн.

2. Порядок адміністрування ПДВ прописаний у Податковому кодексі України. У цьому нормативному акті описаний порядок визначення сум зобов'язань, ставки ПДВ та інші основні моменти. Основним первинним документом при роботі з ПДВ є податкова накладна: лише наявність податкової накладної зареєстрованої в Єдиному державному реєстрі дає покупцю можливість включити суму ПДВ по придбанню до складу податкового кредиту і таким чином зменшити своє податкове зобов'язання або отримати відшкодування з бюджету.

3. Доведено, що особливості діяльності деревообробних підприємств вимагають ретельної організації обліку, яка повинна враховувати багатоступеневість виробництва, специфіку сировини, утворення відходів, сезонність і податкові аспекти. Для ефективного обліку необхідно впроваджувати автоматизовані системи, інтегрувати технічний і бухгалтерський облік, а також забезпечувати відповідність до національних і міжнародних стандартів.

4. Суб'єкти господарювання деревообробної галузі України переважну частку своєї продукції реалізують закордонним покупцям. Після прийняття закону про заборону експорту необробленої деревини дана галузь отримала

поштовх для розвитку, однак початок російського вторгнення призвів до суттєвих зменшення обсягів діяльності. Більшу частку у деревопереробці по виробництву та зайнятому персоналу займають великі підприємства, частка ФОПів зменшується з кожним роком. Відсоток даної галузі у загальному експорті країни в останні роки становив трохи більше 4 %.

5. ТОВ «ВЕРБА-ВВ» організувала обліковий процес ПДВ відповідно до чинного законодавства та з врахуванням галузевих особливостей. Щомісячно значні суми підприємство отримує від Казначейства в рахунок відшкодування сум ПДВ. Обов'язки по реєстрації податкових накладних, контролю за сумами податкового зобов'язання та податкового кредиту, подання Податкової декларації з ПДВ, розблокування податкових накладних лежать на заступнику головного бухгалтера підприємства.

6. Для отримання відшкодування з державного бюджету підприємство щомісячно, разом з Декларацією з податку на додану вартість подає Додаток 3 та Додаток 4 до цієї декларації. У випадку перевищення суми відшкодування 100 тис. грн. в місяць працівники ДПС проводять камеральну перевірку вірності розрахунку поданих до відшкодування сум.

7. Подано пропозицію щодо зміни формату визнання податкового зобов'язання: не по даті «першої події», а по даті фактичного переходу права власності на актив чи даті підписання акту наданих послуг або виконаних робіт. Для покращення якості внутрішнього контролю за сумами податкового зобов'язання та податкового кредиту запропоновано до впровадження на підприємстві відомості контролю за заблокованими податковими накладними як на продаж, так і на придбання. Використання цих форм звітності дасть змогу більш якісніше планувати та оцінювати розміри коштів, що будуть отримуватись з Держказначейства для відшкодування сум перевищення податкового кредиту над податковим зобов'язанням.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Томнюк Т.Л. Концептуальні підходи до визначення сутності прямих та непрямих податків. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2019. № 1. С. 183-195.
2. Лесько М.В. ПДВ та його вплив на господарську діяльність суб'єктів підприємництва: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Київ, 2014. 21с.
3. Стецюк Н.Є. Облік і аналіз виробничих запасів підприємств деревообробної промисловості України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2015. 22с.
4. Оксенюк О.І. Фіскальна ефективність податку на додану вартість в економіці України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2016. 22с.
5. Дружинська Н.С. Облік лісових ресурсів: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2018. 22с.
6. Гамалай Р.Я. Трансформація податкової системи України в умовах реформування місцевого самоврядування: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Львів, 2021. 24с.
7. Атаманчук Н.І. Правове регулювання непрямого оподаткування в Україні: автореф. дис. ... док. юр. наук: 12.00.07. Тернопіль, 2021. 39с.
8. Когут М.Г. Непрямі податки: теоретичні аспекти та практика застосування в Україні та країнах ЄС: автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.07. Ужгород, 2021. 20с.
9. Таранов І.М., Валігура В.А. Оцінка фіскальної ефективності ПДВ в Україні. *Світ фінансів*. 2017. № 3 (8). С. 157-170.
10. Радова О.В. Оподаткування в Україні: нововведення, тенденції та проблеми розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. № 20 (3). С. 11-14.

11. Тредіт В. Є. Організація податкового обліку ПДВ у сільськогосподарських підприємствах за спеціальним режимом оподаткування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 9-1, ч. 3. С. 208-213.
12. Волчанська Л., Юшковський Д. Податковий аспект організації обліку та аудиту податку на додану вартість. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55.
13. Очеретько Л.М., Сітало В.О. Особливості організації внутрішнього контролю розрахунків за ПДВ. *Економіка та держава. Економічна наука*. 2018. № 9. С. 66-70.
14. Пухальський В.В. Сучасний стан оподаткування ПДВ операцій у сфері ЗЕД та напрямки його удосконалення. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 4 (2). С. 98-103.
15. Овчарова Н.В. Облікова політика в частині відображення ПДВ: основні аспекти. *Інфраструктура ринку*. 2017. № 9. С. 102-107.
16. Лега О.В. Інтернет-торгівля: облік та оподаткування. *Причорноморські економічні студії*. 2019. № 43. С. 161-166.
17. Яндульська Ю., Мельник Т. Комплексний підхід до контролю розрахунків за ПДВ в системі податкового планування на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46.
18. Сидоренко Р.В. Оподаткування діяльності сільськогосподарських підприємств: сучасний стан та перспективи. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 12 (2). С. 173-176.
19. Крисоватий А., Гуцул І. Фіскальна ефективність ПДВ із ввезених на митну територію України товарів. *Економіст*. 2015. № 5. С. 7-9.
20. Максименко А.В. Особливості та ключові тенденції оподаткування ПДВ: глобальний вимір. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. № 25 (1). С. 35-38.
21. Огійчук М.Ф., Горковенко І.В., Сколотій І.В. Електронне оподаткування в системі обліку податку на додану вартість. *Проблеми економіки*. 2014. № 4. С. 376-381.

22. Дубовик О., Ковальчук Т. Конвергенція механізмів оподаткування доданої вартості України та Євросоюзу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2016. № 8. С. 16-28.

23. Травінська С., Мельник Т. Облікові аспекти ПДВ в бюджетних установах. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 292-301.

24. Воськало В.І. & Дошак О.В. (2024). Податковий і бухгалтерський облік: спільні риси і відмінності. *Бізнес-навігатор*, 2 (75), 312-317.

25. Болдовська К.П., Ковальова Т.В., Пеняк Ю.С. Особливості обліку, оподаткування і подання звітності з операцій зовнішньоекономічної діяльності у контексті новацій податкового законодавства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 7.

26. Єрмолаєва М., Лега О., Канцедал Н. Податок на додану вартість: актуальні питання обліку розрахунків та звітності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. № 1 (10). С. 119-128.

27. Подолянчук О.А. Облікове забезпечення розрахунків з податку на додану вартість. *Ефективна економіка*. 2020. № 2.

28. Тарасенко Л., Павлоцька К. Податок на додану вартість: питання організації та методики обліку. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 1 (74). С. 53-60.

29. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 грудня 2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 15.10.2024р.)

30. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної» № 1307 від 31.12.2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-16#Text> (дата звернення 15.10.2024р.)

31. Сидоренко Р.В. Блокування податкових накладних: захист від недоброчесності чи додаткове джерело наповнення державного бюджету? *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу: матеріали III*

Міжнародної науково-практичної конференції (7-8 листопада 2024р.) / Житомир: ПНУ, 2024. 577с. С. 260-262.

32. Борійчук С.С. Особливості оподаткування ПДВ підприємств деревообробної галузі. *Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю в умовах глобалізації економіки*: матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. (2 листопада 2024р.). / відп. ред. О.А. Нужна. Вип. 18. Луцьк: ВІП Луцького національного технічного університету, 2024. 406 с. С. 45-47.

33. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість» № 21 від 28.01.2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16#Text> (дата звернення 15.10.2024р.)

34. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена Наказом Мінфіну № 291 від 30.11.1999р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 18.10.2024р.)

35. Меліхова Т.О., Штепа В.В. Удосконалення оподаткування, обліку та аудиту податку на додану вартість для поліпшення податкового планування. *Агросвіт*. 2020. № 22. С. 34-42.

36. Вишневська А.М., Глущенко Я.І. Діагностування впливу факторів на розвиток зовнішньоекономічної діяльності лісової та деревообробної промисловості України. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 18. С. 51-56.

37. Дергачов Є.В., Мартиненко О.В. Напрями підвищення ефективності експортної діяльності деревообробних підприємств України. *Збірник наукових праць "Сучасні підходи до управління підприємством"*. 2020. № 5. С. 173-189.

38. Сахарнацька Л.І., Кочут Р.А. Особливості розвитку деревообробної промисловості в умовах воєнного стану. *Збалансоване природокористування*. 2023. № 3. С. 59-67.

39. Невар О.В. Організаційно-економічні засади сталого розвитку деревообробної промисловості України : дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (05 – Соціальні та поведінкові науки) / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 251 с.

40. Сайт Державної служби статистики України URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 15.10.2024р.)